

Příspěvky na kompenzační pomůcky

Štěpána Sirůčková
Unie 3-4/2008

Dotaz od čtenáře:

Vážená poradno, chtěl bych se Vás zeptat, jak postupovat při vyřízení žádosti o příspěvek na kompenzační pomůcku pro neslyšící. Mám na tento příspěvek vůbec má nárok? Jsem neslyšící. Děkuji.

Vážený pane, jedná se o jednorázový příspěvek na opatření zvláštní pomůcky (tzv. příspěvek na kompenzační pomůcku) dle § 33 vyhlášky č. 182/1991 Sb. v platném znění, který je určen pro občany s těžkým zdravotním postižením a který „občané potřebují k odstranění, zmírnění nebo překonání následků svých postižení (vyhláška č. 182/1991 Sb., § 33, odst. 1). Sluchově postiženým občanům lze poskytovat příspěvky na pomůcky, které kompenzují ztrátu sluchu a přispívají k sociální adaptaci a jsou nezbytné ke styku s okolím“ (tamtéž, odst. 4).

Příspěvek se neposkytuje na ty pomůcky, které proplácí zdravotní pojišťovna (např. na sluchadla). Pokud není nějaká pomůcka uvedena v seznamu (např. dnes se již prakticky nepoužívá videorekordér, ale DVD přehrávač), lze požádat o příspěvek na tzv. srovnatelnou kompenzační pomůcku. O příspěvek na stejnou nebo srovnatelnou pomůcku (viz tabulka) může občan požádat jednou za 5 let.

Jak postupovat při vyřízení žádosti :

- 1) Vyzvednout si žádost – formulář (žádost) si vyzvednete na sociálním odboru na městském úřadu v místě Vašeho trvalého bydliště (neexistuje jednotný formulář – na různých úřadech mohou požadovat různé údaje pro vyplnění žádosti) a informujete se, co vše je potřeba pro získání příspěvku doložit.
- 2) Vyplnit žádost – do žádosti se uvádí osobní údaje, údaje o kompenzační pomůcce, některé úřady požadují i čestné prohlášení o Vašich příjmech a majetku, což je plně v jejich pravomoci.
- 3) Potvrzení od lékaře – v žádosti je kolonka pro lékařskou zprávu od Vašeho ošetřujícího lékaře (praktického nebo foniatra) o Vašem postižení (sluchové ztrátě) a potvrzení, že pomůcka není hrazena ze zdravotního pojištění, některé úřady vyžadují doporučení od organizace, která poskytuje služby osobám se sluchovým postižením.

4) Doklad o zakoupení pomůcky – pokud jste si pomůcku již koupil a dodatečně žádáte o příspěvek, přiložíte kopii dokladu (paragon, faktura). V případě, že se pomůcku teprve chystáte zakoupit, vyžádáte si v obchodě tzv. zálohovou fakturu, předfakturu nebo katalog s cenami pomůcek a to následně předložíte na úřadě. Doporučujeme počkat s koupí pomůcky až po přidělení příspěvku.

5) Podání žádosti – žádost podáte na příslušném sociálním odboru. Doporučujeme osobně se s úředníkem setkat a zeptat se, zda jsou všechny potřebné dokumenty v pořádku a v jaké výši je možné příspěvek očekávat. Zároveň se domluvíte na způsobu platby příspěvku (v případě, že Vám ho přidělí).

6) Rozhodnutí o přidělení nebo nepřidělení příspěvku – úřad má 30 dnů na vyřízení žádosti, takže přibližně za měsíc dostanete dopisem rozhodnutí od úřadu o poskytnutí nebo neposkytnutí příspěvku. Proti nepřiznání příspěvku se můžete do 15 dnů od obdržení úředního rozhodnutí odvolat. Pomůcku je třeba zakoupit do 6 měsíců od přidělení příspěvku, doklad o zakoupení (kopii dokladu) zanešte na úřad.

Jak vy padá přidělování příspěvk u v praxi :

Existují velké rozdíly mezi úřady – některý úřad přiděluje příspěvek prakticky každému, kdo o něj požádá (tedy i osobám s menší sluchovou ztrátou), některé úřady vyžadují mnoho potvrzení a příspěvek stejně nakonec neposkytnou (např. zhodnotí, že občan si ze svých příjmů může kompenzační pomůcku bez problémů pořídit atp.).

Také záleží, pro jakou pomůcku o příspěvek žádáte – pokud se jedná např. o signalizační zařízení domovního zvonku, prakticky jsme se nesetkali se zamítnutím příspěvku, navíc příspěvek bývá vyplácen v plné výši, tj. 100%. Naopak u žádostí o příspěvek na počítač bývá nejvíce zamítnutých žádostí.

Dále také záleží na provedení složitosti pomůcky – pokud existuje pomůcka, která funguje stejně dobře a plně by Vám vyhovovala a je levnější, pravděpodobně se bude úřad řídit cenou levnější pomůcky, cituji:

„Příspěvek na opatření zvláštních pomůcek podle odstavců 1 až 6 se poskytuje ve výši, která umožňuje opatření pomůcky v základním provedení, čímž se rozumí takové provedení, které občanu plně vyhovuje a splňuje podmínky nejmenší ekonomické náročnosti“ (vyhláška č. 182/1991 Sb., § 33, odst. 7, zvýraznila Š. S.). V neposlední řadě závisí přidělení příspěvku na tom, kolik financí má příslušný úřad vyčleněno na tento příspěvek, kolik osob se zdravotním postižením na tomto úřadě o příspěvek zažádalo a v jaké výši již byly příspěvky přiděleny.

V případě potřeby můžeme vystavit zde v Sociální poradně doporučení pro úřad, ve kterém doporučíme úřadu příspěvek přidělit. Přeji úspěšné vyřízení žádosti

Štěpána Sirůčková

Sociální poradna pro osoby se sluchovým postižením a jejich blízké při Federaci rodičů a přátel sluchově postižených, o. s. (kontakt naleznete na www.frpsp.cz)

Tabulka: Seznam rehabilitačních a kompenzačních pomůcek pro sluchově postižené dle vyhlášky 182/1991 Sb. a dle Zpravodaje MPSV č. 4/2000, na které poskytuje sociální odbor příspěvek *) Příspěvek lze poskytnout jen na jednu z pomůcek uvedených v bodech 6 a 7 **) Příspěvek lze poskytnout jen na jednu z pomůcek uvedených v bodech 8 a 9

Název pomůcky	Výše příspěvku	Srovnatelná pomůcka
1. Víceúčelová pomůcka pro sluchově postižené děti	100 % nejvýše 3000 Kč	Kurz znakové řeči či odezírání na videu či CD-ROM
2. Signalizace bytového a domovního zvonku včetně instalace	100 %	Komplexní signalizační systém s rozvodem signálu po elektrorozvodné síti nebo s FM - propojením. Pomůcka k signalizaci pláče dítěte.
3. Signalizace telefonního zvonku	100 %	
4. Světelný nebo vibrační budík	50 %	Vibrační náramkové hodinky nebo minutky.
5. Telefonní přístroj se zesílením včetně světelné indikace zvonění	75 % nejvýše 7000 Kč	Přídavný zesilovač k telefonu, adaptér na sluchátko, zesilující zvuk nebo magnetické pole.
6. Psací telefon pro neslyšící včetně světelné indikace zvonění*)	75 %	Pager, mobilní telefon s možností přenosu krátkých textových zpráv, osobní počítač
7. Přídavná karta k osobnímu počítači a programové vybavení emulující psací telefon pro neslyšící*)	75 %	
8. Fax**)	75 %	
9. Faxmodemová karta k počítači a program. vybavení emulující fax**)	75 %	
10. Videorekordér	50 % nejvýše	

	7000 Kč	
11. Televizor s teletextem	50 % nejvýše 7000 Kč	
12. Doplnění stávajícího televizoru o dekodér teletextu včetně montáže	50 %	
13. Přenosná naslouchací souprava s rádiovým nebo infračerveným přenosem	75 %	
14. Příklad k nácviku slyšení	50 %	
15. Bezdrátové zařízení umožňující poslech televizního přijímače nebo jiného zdroje zvuku	50 %	Náhlavní sluchátka s drátovým připojením k televiznímu přijímači
16. Individuální přenosný naslouchací přístroj (není elektron. sluchadlo)	50 %	
17. Individuální indukční smyčka	50 %	Zesilovač pro indukční smyčku
18. Indikátor hlásek pro nácvik v rodině	75 %	

Seznam kompenzačních pomůcek pro SP

Unie, 8 a 9/2000

Od dubna 2000 platí nový seznam rehabilitačních a kompenzačních pomůcek pro sluchově postižené občany, na které přispívají okresní úřady (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, č.z. 21/6383/2000). K výrazné změně patří např. to, že neslyšící mohou získat příspěvek na nákup počítače, pageru nebo mobilního telefonu (viz bod 6).

Název pomůcky

1. Víceúčelová pomůcka pro sluchově postižené děti - **100%, max. 3000 Kč**
2. Signalizace bytového a domovního zvonku, včetně instalace - **100%**
3. Signalizace telefonního zvonku - **100%**
4. Světelný nebo vibrační budík - **50%**
5. Telefonní přístroj se zesílením zvuku pro nedoslýchavé - **75%, nejvýše 7000Kč**
6. Psací telefon pro neslyšící včetně světelné indikace zvonění - **75%**
7. Přídavná karta k osobnímu počítači a programové vybavení emulující psací telefon pro neslyšící - **75%**
8. Fax - **75%**
9. Faxmodemová karta k počítači a programové vybavení emulující fax - **75%**
10. Videorekordér - **50%, max. 7000Kč**
11. Televize s teletextem - **50%, max. 7000Kč**
12. Doplnění stávajícího (toho, co už máte) televizoru o dekodér teletextu, včetně montáže - **50%**
13. Přenosná naslouchací souprava s radiovým nebo infračerveným přenosem (rádiová sluchadla) - **75%**
14. Přístroj k nácviku slyšení - **50%**
15. Bezdrátové zařízení umožňující poslech televizního přijímače nebo jiného zdroje zvuku - **50%**
16. Individuální přenosný naslouchací přístroj (nejde o elektronické naslouchadlo!) - **50%**
17. Individuální indukční smyčka (která není v seznamu kompenzačních pomůcek pro sluchově postižené zdravotní pojišťovny) - **50%**
18. Indikátor hlásek pro nácvik v rodině - **75%**

K bodu 1:

Víceúčelová pomůcka pro sluchově postižené děti je univerzální zesilovač, který umožňuje zesílit zvuk z mikrofону, televize, rádia atd. a převést ho do sluchátek, které má dítě na hlavě. Lze ji využít i jako zesilovač pro indukční smyčku. Víceúčelová pomůcka je navíc i světelným indikátorem zvuku a indikátorem správné výslovnosti sykavek. Je předurčena pro individuální logopedická cvičení s dítětem v rodině. Cena této pomůcky je cca 1 600 Kč. Pomůcka je indikována zpravidla pro děti do 15 let se ztrátou sluchu větší než 15 dB v lepším uchu, to jest lehce nedoslýchavým až zcela neslyšícím. Za srovnatelnou pomůcku lze považovat i kurz znakové řeči či odezírání na videokazetě nebo na CD ROM. Kurzy na videokazetách jsou zpravidla indikovány pro sluchově postižené - lehce nedoslýchavé až zcela neslyšící a rodiče takto sluchově postižených dětí.

K bodu 2:

V současné době je na trhu několik systémů pro signalizaci dveřního zvonku, a to systém k instalaci do světelného rozvodu, systém s vysílačkou a systém s propojením elektrorozvodnou sítí. Systém k instalaci do světelného rozvodu je zařízením, které po stisknutí dveřního tlačítka rozsvěcuje a zhasíná běžná stropní svítidla. Současná cena je cca 3 500 Kč bez instalace. U systému s vysílačkou je ke zvonkovému tlačítku namontována malá rádiová vysílačka, která po stisknutí tlačítka začne vysílat rádiový signál, který zachytí přijímač ve speciálním svítidle. Svítidlo začne blikat. Svítidel s přijímači musí být tolik, kolik je místností. Tento systém se vyznačuje jednoduchou instalací. Cena závisí na počtu svítidel s přijímačem, cena vysílače je cca 1 000 Kč a svítidla cca 2 000 Kč. Systém s propojením elektrorozvodnou sítí je podobný systému s vysílačkou. Namísto rádiového vysílání se ke spojení mezi vysílačem u zvonkového tlačítka a přijímači používají impulsy, které se šíří po bytovém rozvodu elektriny. Propojení se dosáhne prostým zasunutím vysílače a svítidel s přijímači do zásuvek. Cena závisí opět na počtu svítidel s přijímačem, cena vysílače je cca 3 500 Kč a svítidla cca 2 500 Kč. Signalizace bytového a domovního zvonku je indikována zpravidla u osob se ztrátou větší než 20 dB v lepším uchu. Za srovnatelnou pomůcku lze považovat komplexní signalizační systém s rozvodem signálu po elektrorozvodné síti nebo s FM propojením. Souprava obsahuje jeden nebo několik vysílačů a několik přijímačů s fotovýbojkou, světlem, popřípadě přenosných přijímačů s vibrátorem. Vysílače mohou indikovat např. zvonění dveřního zvonku nebo klepání na dveře, zvonění telefonu, pláč dítěte, kouř v místnosti, pohyb před dveřmi. Propojení mezi vysílači a přijímači - signalizátory - je buď s pomocí rádiového vysílání, nebo pomocí impulsů vysílaných po elektrorozvodné síti v bytě. Instalace systému je jednoduchá. Cena soupravy závisí na provedení, dodavateli a počtu vysílačů a přijímačů a pohybuje se mezi 3 000 Kč až několika desítkami tisíci Kč. Do této skupiny pomůcek lze zahrnout i pomůcky k signalizaci pláče dítěte. Jedná se o

zařízení, která se umístí do blízkosti postýlky dítěte a která pomocí mikrofonu zachycují pláč dítěte a následně rozsvěcují světlo nebo fotovýbojku, které mohou být umístěny v jiné místnosti nebo několika jiných místnostech. Současná cena se pohybuje mezi 2 000 až 12 000 Kč v závislosti na provedení, dodavateli a počtu přijímačů. Příspěvek na pořízení pomůcky pro signalizaci pláče dítěte doporučujeme poskytovat pouze rodinám s dítětem do pěti let, kde je alespoň jeden rodič sluchově postižený, přičemž jeho ztráta sluchu v lepším uchu musí být větší než 40 dB.

K bodu 3:

V současné době jsou známy dva systémy signalizace zvonění telefonu, a to systém k instalaci do světelného rozvodu a systém s fotovýbojkou. Systém k instalaci do světelného rozvodu rozsvěcuje a zhasíná běžná stropní svítidla. Protože stejný systém signalizuje i zvonění dveřního zvonku, liší se frekvence blikání. Současná cena bez instalace je cca 3 500 Kč. Systém s fotovýbojkou je krabice s instalovanou fotovýbojkou, která se dává do blízkosti telefonního přístroje. Při zazvonění telefonu emituje velmi intenzivní světelné záblesky, které jsou vidět i za denního světla. Současná cena se pohybuje mezi 1 200 Kč až 2 800 Kč. Tato pomůcka je indikována zpravidla pro sluchově postižené se ztrátou sluchu větší než 20 dB v lepším uchu.

K bodu 4:

Ani lehce nedoslýchavé nevzbudí běžný budík s akustickou signalizací. Pro sluchově postižené lze použít signalizaci vibrační popř. světelnou. Vibrátor nebo fotovýbojka mohou být vestavěny přímo do budíku nebo mohou být k budíku připojeny. Současné ceny se pohybují v závislosti na dodavateli a provedení mezi 700 až 3 000 Kč. Za srovnatelnou pomůcku s touto pomůckou lze považovat vibrační náramkové hodinky nebo vibrační minutky (kuchyňské stopky, nošené na krku nebo v kapse). Cena náramkových hodinek se pohybuje mezi 700 až 1 600 Kč, cena vibračních minetek je cca 500 Kč. Tyto pomůcky jsou indikovány zpravidla u lehce nedoslýchavých až zcela neslyšících.

K bodu 5:

Nedoslýchaví mohou telefonovat běžným hlasovým telefonem. Mohou k tomu používat sluchadlo. Výhodnější však je, pokud je přímo v telefonu vestavěn zesilovač, kterým lze hlasitost ve sluchátku nastavit podle potřeby. Telefon se zesílením zvuku má význam pouze pro nedoslýchavé, nikoli však pro zcela neslyšící, kteří nevnímají ani sebevíc zesílený zvuk. Cena speciálních telefonů pro nedoslýchavé je mezi 2 000 až 6 000 Kč. Za srovnatelnou pomůcku lze považovat přídavný zesilovač zvuku k telefonu, adaptér na sluchátko zesilující zvuk nebo magnetické pole. Ceny těchto přístrojů jsou cca 1 000 Kč. Indikace pomůcky je zpravidla u osob, jejichž

ztráta sluchu leží mezi 21 až 90 dB v lepším uchu. Pro osoby s úplnou hluchotou nemá pomůcka význam.

K bodu 6:

Tento přístroj na rozdíl od faxu umožňuje sluchově postiženým vést dialog. Psací telefon je jakýmsi dálkopisem, kde neslyšící píše svůj vzkaz na klávesnici a odpověď partnera se mu objevuje na displeji. Cena psacího telefonu činí cca 20 000 Kč. Doporučuje se příspěvek poskytovat jen občanům s nejzávažnějším postižením sluchu (ztráta vyšší než 70 dB), neboť méně postižení mohou vést dialog hlasovým telefonem. Za srovnatelnou pomůcku lze považovat rádiové upozorňovací zařízení - pager, mobilní telefon s možností přenosu textových zpráv, osobní počítač. Do pageru, který je alternativní komunikační pomůckou pro neslyšící, lze vyslat zprávu z libovolného telefonu, psacího telefonu či počítače s elektronickou poštou. Zpráva se na displeji zobrazí jako text. Pagery jsou pro neslyšící ideální tím, že mají vibrační indikaci došlých zpráv. Příspěvek lze poskytnout pouze na zakoupení přístroje, a nikoli na provozní náklady. Cena pageru se pohybuje mezi 1 500 až 2 500 Kč. Doporučujeme příspěvek poskytovat při ztrátě sluchu větší než 70 dB. Dalšími pomůckami, které lze uznat za pomůcky srovnatelné, jsou mobilní telefon s možností přenosu textových zpráv a osobní počítač s modemem. Poskytnutí příspěvku doporučujeme opět pouze u osob se ztrátou sluchu větší než 70 dB v lepším uchu. Použití srovnatelnosti u osobního počítače doporučujeme zejména, pokud je používán k přípravě na budoucí povolání či v souvislosti s pracovní činností a je využívána elektronická pošta. Pro sluchově postižené je výhodou, že interakce s počítačem je převážně vizuální. Osobní počítače jsou významnou pomůckou edukační, neboť neslyšící děti jsou motivovány ke čtení a snižuje se tím riziko jejich funkční negramotnosti, umožňují využívání multimediálních učebnic (CD ROMY) a mohou vytvářet pracovní příležitosti. Příspěvek doporučujeme poskytnout na stolní osobní počítač, čímž se rozumí počítač, klávesnice, monitor, tiskárna. Cena velmi záleží na provedení. Příspěvky doporučujeme poskytovat pouze u nejtěžších sluchových postižení.

K bodu 7:

Fax a psací telefon lze nahradit speciální kartou do osobního počítače, která umožňuje připojit osobní počítač k telefonní síti a spolu s odpovídajícím programem změnit osobní počítač v psací telefon. Cena tohoto zařízení nepřesahuje 10 000 Kč. Pomůcka je indikována zpravidla pro velmi těžce sluchově postižené, jejichž ztráta s lepším uchu je větší než 70 dB.

K bodu 8:

Fax, který patří mezi základní telekomunikační pomůcky pro neslyšící občany, umožňuje přivolání pomoci, objednání k lékaři apod. Ceny faxů se

pohybují od 8 000 Kč do 20 000 Kč. Doporučuje se příspěvek poskytovat jen nejzávažněji sluchově postiženým, protože méně postižení mohou používat i běžný hlasový telefon, tj. u osob, jejichž ztráta v lepším uchu je větší než 70 dB.

K bodu 9:

Pomocí tzv. faxmodemové karty, která se vkládá dovnitř osobního počítače, lze změnit každý osobní počítač na velmi dokonalý fax, což je velmi ekonomické řešení. Cena faxmodemové karty se pohybuje mezi 1500 až 7000 Kč. Pomůcka je zpravidla indikována u sluchově postižených, jejichž ztráta sluchu v lepším uchu je větší než 40 dB, to jest středně nedoslýchavých, až osobám s úplnou luchotou.

K bodu 10:

Videorekordér je pro sluchově postižené občany významnou pomůckou, a to zejména pro neslyšící děti. Ceny běžných videorekordérů se pohybují mezi 6000 až 10000 Kč, běžné videorekordéry však neumožňují nahrát tzv. skryté titulky, které jsou přenášeny na stránce 888 teletextu. Tyto přístroje jsou dražší a jejich cena se pohybuje mezi 16000 až 20000 Kč. Indikace pomůcky je zpravidla u osob lehce nedoslýchavých až zcela neslyšících.

K bodu 11:

Televizní vysílání představuje pro sluchově postižené základní zdroj informací. Pouze lehce nedoslýchaví rozumí zvukovému doprovodu. Veřejnoprávní televize je povinna opatřovat nejméně 25 % vysílaných pořadů tzv. skrytými titulky, které nejsou na běžném televizním přijímači vidět. Lze je však dekodovat a vložit do obrazu. Dekodérem skrytých titulků je dekodér teletextu, protože skryté titulky se v České republice přenášejí na stránce 888 teletextu. Dekodér teletextu zvyšuje cenu televizoru cca o 2000 Kč, cena televizoru s teletextem se pohybuje mezi 10000 až 20000 Kč. Doporučujeme tento příspěvek poskytovat až při postižení se ztrátou sluchu větší než 40 dB v lepším uchu.

K bodu 12:

Do starších televizorů je možno dekodér dodatečně namontovat. Dnes není téměř využíváno.

K bodu 13:

Jde o soupravy, které se skládají ze dvou částí. Učitel má mikrofon s vysílačem rádiového signálu nebo infračerveného záření, žák pak přijímač signálu z čítelovy vysílačky buď v podobě krabičky do kapsy s připojenými

sluchátky (přenosná naslouchací souprava), nebo je přijímač přímo vestavěn do závěsného sluchadla (rádiové sluchadlo). Cena obou zařízení se pohybuje kolem 50000 Kč. Přenosné naslouchací soupravy nejsou indikovány dětem zcela hluchým, příspěvek není indikován nedoslýchavým dětem, které navštěvují školu pro sluchově postižené, protože v těchto školách jsou skupinové zesilovače, které fungují obdobně. Pomůcky jsou indikovány pro sluchově postižené, jejichž ztráta sluchu leží mezi 21 dB až 90 dB v lepším uchu, tj. lehce nedoslýchavým až osobám s praktickou hluchotou. Nedoporučujeme však příspěvek poskytovat osobám úplně hluchým, protože pro ně pomůcka nemá význam. Pomůcka není současně indikována ani pro žáky navštěvující školy pro sluchově postižené.

K bodu 15:

Nevýhodu náhlavních sluchátek s drátovým spojením, nemožnost pohybu, ostraňují náhlavní sluchátka s infračerveným nebo rádiovým přenosem. Na televizor se postaví majáček, který vysílá infračervené záření nesoucí informaci o zvuku. Sluchátka na hlavě mají přijímač infračerveného záření a zesilovač. Některé typy se vyrábějí speciálně pro nedoslýchavé a zvuk je v nich velmi silný. Místo infračerveného záření využívají některé typy podobných sluchátek rádiového vysílání (slabá vysílačka na televizoru). Cena infračervených a rádiových sluchátek velmi závisí na provedení a dodavateli a pohybuje se mezi 1000 až 5000 Kč. Sluchátka nejsou indikována pro osoby s úplnou hluchotou, indikace je zpravidla pro osoby, jejichž ztráta sluchu leží mezi 21 až 90 dB v lepším uchu. Za srovnatelnou pomůcku s touto pomůckou se doporučuje považovat náhlavní sluchátka s drátovým připojením k televizoru, jejichž cena se pohybuje cca mezi 200 až 2000 Kč.

K bodu 16:

Nejdokonalejší kompenzační pomůckou pro nedoslýchavé jsou elektronická sluchadla, vybraná a nastavená tak, aby přesně kompenzovala daný typ ztráty sluchu. Sluchadla hradí nedoslýchavým všeobecné zdravotní pojištění. Především starší lidé dávají však z různých důvodů přednost jednodušším kompenzačním pomůckám, kterým se říká individuální zesilovače, které jsou levnější než sluchadla a lze za ně poskytnout příspěvek. Individuálních zesilovačů existuje celá řada a jejich cena se v závislosti na dodavateli a provedení pohybuje v rozmezí cca od 300 do 3000 Kč. Individuální přenosné naslouchací přístroje nejsou indikovány pro osoby s úplnou hluchotou, indikace je u osob, jejichž ztráta sluchu leží mezi 21 až 90 dB v lepším uchu.

K bodu 17:

Indukční smyčka je zařízení, které vyzářuje do místnosti magnetické pole, které se mění podle zvuku. Většina sluchadel má vestavěný tzv. indukční snímač, který umožňuje toto magnetické pole zachytit. Pokud je v

místnosti, divadle, kině apod. instalovaná smyčka, je poslech přes indukční snímač nesrovnatelně kvalitnější než poslech přes mikrofon sluchadla. V domácnostech se indukční smyčka obvykle používá k zesílení poslechu zvuku z televizoru. Indukční smyčku tvoří několik závitů drátu okolo místnosti. Lze si ji buď zhotovit na míru, nebo ji koupit hotovou a rozvinout kolem místnosti. Posluchač se pak může pohybovat uvnitř plochy ovinuté smyčkou a stále slyší zesílený zvuk. Cena hotové smyčky závisí na délce (vyrábí se několik velikostí) a v současné době se pohybuje mezi 2000 až 350 Kč. Za srovnatelnou pomůcku lze považovat zesilovač pro indukční smyčku. Indukční smyčku lze připojit přímo pouze k zesilovačům a k některým typům televizorů. Pokud televizor nemá vhodný výstup pro připojení smyčky, musí se smyčka připojit přes zesilovač, který se připojí k tzv. audiovýstupu televizoru. Cena zesilovačů vyráběných speciálně pro indukční smyčky se pohybuje mezi 1000 až 2000 Kč. Tyto pomůcky nejsou indikovány pro osoby s úplnou hluchotou, protože pro ně nemají význam. Indikace je u osob, jejichž ztráta sluchu leží mezi 21 až 90 dB v lepším uchu.

K bodu 18:

Při vytváření mluvy u prelingválně neslyšícího dítěte se používá různých technických pomůcek, které mají dítěti nahradit chybějící kontrolu vlastní výslovnosti sluchem. V současné době se tyto indikátory stále častěji realizují formou přídavných karet a speciálního programového vybavení do osobních počítačů. Jde většinou o poměrně nákladné systémy, kterými by měla být vybavena logopedická pracoviště. Jejich využití v rodině je podle našeho názoru minimální. Indikace je možná pouze v rodinách s postiženým dítětem do 12 let, přičemž ztráta sluchu dítěte v lepším uchu musí být větší než 40 dB, to jest jedná se o děti středně nedoslýchavé až zcela neslyšící.

(Vzhledem k tomu, že u pomůcek 6 a 7 či 8 a 9 se jedná o pomůcky se stejnou funkcí, lze v souladu s přílohou č. 4 vyhlášky MPSV ČR poskytnout příspěvek pouze na jednu z pomůcek, to jest buď na pořízení faxu, nebo na pořízení programového vybavení. Příspěvek na pořízení faxu (psacího telefonu) nelze poskytnout, pokud občan vlastní faxmodemovou (přídavnou) kartu k počítači, na jejíž pořízení mu byl poskytnut příspěvek. Pokud si občan pořídil např. fax (psací telefon) bez přispění okresního úřadu, je na posouzení úřadu zda poskytne příspěvek na opatření faxmodemové (přídavné) karty. Vzhledem k stejné funkci pomůcek, nedoporučujeme ani v tomto případě příspěvek poskytnout (kromě individuálně odůvodněných výjimek).

(Komentář MPSV ČR č.4/2000 k vyhlášce č. 182/1991 Sb. Tento dokument byl odeslán všem okresním úřadům).

Sociální příspěvky

Štěpána Sirůčková
Unie 5-6/2008

Dotaz od čtenářky:

Vážená poradno, mám syna, neslyší od narození. Vlastní kartu ZTP/P, ale nevím, jestli má nárok pobírat vzhledem k svému postižení nějaké příspěvky. Já pobírám k mateřské ještě sociální příspěvek. Vozím syna do speciální školky pro sluchově postižené, kde pobývám celý týden. Máme nárok na nějaký příspěvek při péči o osobu blízkou? A pokud ano, kam se mám obrátit? Děkuji za odpověď.

Odpověď:

Vážená maminko, samozřejmě, že máte ještě další možnosti, které můžete využít jako matka dítěte se sluchovou vadou. Níže vypisuji stručný přehled a popis všech možných příspěvků a dávek a kde se o ně žádá. Kromě rodičovského příspěvku nevypisuji obvyklé dávky státní sociální podpory. Zaměřila jsem se pouze na příspěvky, které se týkají dětí se sluchovou vadou, a to dětí mladšího věku. V případě zájmu Vám zašleme podrobnější informace o příspěvcích nebo se obraťte na příslušný úřad (informace naleznete také na internetových stránkách MPSV: <http://portal.mpsv.cz/soc/>).

*Štěpána Sirůčková,
Sociální poradna pro osoby se sluchovým postižením a jejich blízké při
Federaci rodičů a přátel sluchově postižených, o. s.*

Příspěvek na péči

(dříve tzv. POB – příspěvek při péči o osobu blízkou)

O příspěvek na péči se žádá na sociálním odboru úřadu obce s rozšířenou působností (většinou bývalá okresní města), který je příslušný dle Vašeho místa bydliště. O příspěvek žádá přímo osoba se zdravotním postižením, vzhledem k věku syna budete žádat Vy jako zákonný zástupce.

Příspěvek je určen osobám, kteří jsou déle než 1 rok z důvodu nepříznivého zdravotního stavu závislí na pomoci jiné osoby, a to v oblasti běžné denní péče o vlastní osobu a v soběstačnosti. Závislost se dělí do čtyř stupňů, podle kterých se určuje výše příspěvku (u dětí do 18 let od 3000 do 11 000 Kč/měsíc). Děti se sluchovou vadou bývají obvykle zařazovány

do stupně závislosti I.–II. Příspěvek může být přiznán dítěti staršímu jednoho roku.

Žadatel je povinen podrobit se sociálnímu šetření v místě, kde přebývá. (Sociální pracovník hodnotí, jak osoba se zdravotním postižením zvládá patřičné úkony péče o vlastní osobu a úkony soběstačnosti. Hodnocené úkony naleznete ve vyhlášce č. 505/2006 Sb.) Dále následuje posouzení zdravotního stavu posudkovým lékařem úřadu práce.

Poté obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodne o stupni závislosti a o přiznání/nepřiznání příspěvku a v jaké výši. Příspěvek bude vyplacen zpětně k datu podání žádosti. Příspěvek má sloužit jako náhrada výdajů při zabezpečení pomoci a podpory závislé osoby.

Rodičovský příspěvek

O rodičovský příspěvek se žádá se na oddělení státní sociální podpory (úřad práce nebo jednotlivé městské části v Praze) v místě trvalého bydliště. Pokud docházíte do mateřské školy či jiného zařízení, může maximálně na 4 hodiny denně.

Varianta 1: Pokud nepobírá rodič dítěte příspěvek na péči, může pobírat **PLNÝ RODIČOVSKÝ PŘÍSPĚVEK**. Od 1. 1. 2008 rodič dítěte, kterému bylo uznáno zdravotní postižení (je nutné posouzení zdravotního stavu dítěte pro účely dávek státní sociální podpory), má možnost pobírat příspěvek ve výši 7600 Kč měsíčně až do 7 let věku (to i v případě, že toto dítě není nejmladší v rodině).

Varianta 2: Pokud bude rodič pobírat zároveň dítě i příspěvek na péči, může pobírat **ČÁST RODIČOVSKÉHO PŘÍSPĚVKU**. Je-li dítěti přiznán příspěvek na péči aspoň po část kalendářního měsíce, náleží rodiči rodičovský příspěvek ve výši poloviny rodičovského příspěvku, (prakticky se to vztahuje na stupeň závislosti II., III. nebo IV.) Je-li příspěvek na péči nižší než polovina rodičovského příspěvku (prakticky se to vztahuje na I. stupeň závislosti), náleží rodiči rodičovský příspěvek nejméně ve výši rozdílu mezi rodičovským příspěvkem a příspěvkem na péči.

Průkaz ZTP, ZTP/P

O průkaz mimořádných výhod se žádá napředepsaném formuláři u sociálního odboru (úřad obce s rozšířenou působností). Do žádosti uvádíte základní informace a jméno Vašeho obvodního lékaře. Posudkový lékař si pak vyžádá zdravotní dokumentaci od Vašeho lékaře, případně Vás vyzve k osobní návštěvě. Do 30 dnů byste měli obdržet rozhodnutí od úřadu o přiznání či nepřiznání průkazu, průkaz si pak vyzvednete na úřadě.

Dětem do 15 let bývá většinou přiznán průkaz ZTP/P (závisí na závažnosti zdravotního stavu). Lze s ním uplatnit různé výhody (slevy v hromadné dopravě, na telefon, na plyn, na vstup do divadel, rodič uplatní na dítě se ZTP nebo ZTP/P slevu na dani z příjmu apod.), doporučujeme se vždy předem optat.

Označení vozidel zdravotně postižených osob

(značka O1, tzv. vozík)
Označení vydává soc. odbor (úřadu obce s rozšířenou působností).
Označení je určeno mj. dětem se sluchovou vadou, kterým byl přiznán průkaz ZTP/P. Umožňuje parkovat na parkovacích místech označených stejnou značkou aj. výhody.

Příspěvek na provoz motorového vozidla

Žádá se na soc. odboru v místě trvalého bydliště (obecní úřad s rozšířenou působností). V případě, že dítě pravidelně vozíte (do školy, k lékaři na vyšetření, na logopedii apod.) a dítě vlastní průkaz ZTP/P, můžete získat příspěvek ve výši 9900 Kč/rok.

Příspěvek na sluchadla

Zdravotní pojišťovny přispívají na sluchadlo jednou za 5 let, vše je vyřizováno přes ORL lékaře, který přiděluje sluchadla. Výše příspěvku je stanovena aktuálním číselníkem Všeobecné zdravotní pojišťovny a závisí na velikosti sluchové ztráty, typu sluchové vady a věku. Doplatek, tj. rozdíl mezi prodejní cenou sluchadla a příspěvkem pojišťovny (příspěvek od pojišťovny většinou neuhradí celé sluchadlo) se hradí lékařem, který sluchadlo vydává. Finanční prostředky na doplatek je možné získat od nadací (např. Nadace Konto bariéry, Zvuk ticha, Nadace jistota, Vize 99).

Příspěvek na kompenzační pomůcky

(jednorázový příspěvek na opatření zvláštní pomůcky) Osoby se sluchovou ztrátou používají speciální pomůcky jako je vibrační budík, světelná signalizace, naslouchací zařízení atd. O příspěvek na tyto pomůcky se žádá na soc. odboru v místě trvalého bydliště (obecní úřad s rozšířenou působností). *Postup při podávání žádosti a seznam pomůcek jsme podrobně popsali v časopisu UNIE, č. 3-4/2008.*

Sleva na telefon či internet

Žádost o slevu (tj. státní příspěvek) ve výši 200 Kč/měsíc (někteří operátoři nabízejí slevu vyšší) se podává u Vašeho telefonního operátora a mohou ji uplatnit: držitelé průkazů ZTP/P, držitelé průkazů ZTP z důvodu praktické nebo úplné hluchoty, osoby pobírající příspěvek napěči, osoby

s nízkými příjmy a se zvláštními sociálními potřebami, tzn. osoby, které nepřetržitě alespoň šest měsíců byly a stále jsou příjemci dávky sociální péče.

Štěpána Sirůčková

Kompenzační pomůcky a mlha kolem nich

Lucie Křest'ánová, Josef Brožík

Gong 3/2002

Vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí ČR č. 182/1991 Sb., která mimo jiné řeší poskytování finančních příspěvků na zakoupení kompenzačních pomůcek osobám s praktickou nebo úplnou hluchotou, platí již 11 let. Byla pozměněna a novelizována. Podle této vyhlášky MOHOU okresní úřady poskytovat těžce sluchově postiženým osobám finanční částečné či plné úhrady za některé technické pomůcky. Příspěvky se hradí ze státního rozpočtu. Rozhodování o poskytnutí či neposkytnutí příspěvku provádí jednotliví pracovníci sociálních referátů okresních úřadů a rovněž v jejich režii se odehrává způsob zjišťování údajů potřebných pro toto rozhodování. Do seznamu kompenzačních pomůcek je přitom zařazen spolu se světelným či vibračním budíkem nebo signalizátorem domovního a bytového zvonku také fax, videorekordér, televizní přijímač s teletextem, počítač a další. Vedle pomůcek, jejichž pořizovací hodnota se pohybuje v rozmezí od 1000 do 4000 Kč, se tedy ve stejném pytli nacházejí také pomůcky nepoměrně dražší, jejichž využití je navíc všestranné a mohou je používat i slyšící členové rodin.

Zkušenosti žadatelů o tyto příspěvky s postupy okresních a městských úřadů se velice různí. Časopis GONG shromáždil během uplynulého půlroku na 20 čtenářských výpovědích, které dokumentují problémy sluchově postižených (i rodičů sluchově postižených dětí), s nimiž se při podávání žádostí setkali. Na deset negativních zkušeností přitom připadá jedna dobrá. Některým byl příspěvek alespoň z části přiznán, neboť dodrželi popsany postup, ale celá procedura proběhla pro ně velmi ponižujícím způsobem. Jiným zamítli příspěvek poté, co odmítli návštěvu soc. pracovníce v bytě nebo v případě, že nechtěli vyplnit do čestného prohlášení některé údaje o majetku či doložit kopii výpisu z účtu. Zdá se, že pracovníci okresních úřadů v mnoha případech nepochopili původní úmysl přispět zdravotně postiženým lidem na pomůcku kompenzující jejich handicap a umožňující jim tak vyrovnat se lépe s běžnými životními situacemi, jakými je například pravidelná docházka do zaměstnání (příspěvek na světelný či vibrační budík), upozornění na zvonění domovního zvonku (signalizátor zvonění) či schopnost komunikovat na dálku (mobilní telefon s možností vysílání SMS zpráv či fax) a zaměnili tento příspěvek za dávky související se zákonem o sociální potřebnosti. Jak jinak vysvětlit charakter dotazníků (tzv. čestná prohlášení), ve kterých jsou žadatelé tázáni nejen na příjmy a majetek (vlastnictví rodinného domu, chaty, auta, ale i šperků), ale také na vybavení domácnosti. (Odkud domácnost bere teplou vodu, zda má domácnost automatickou

myčku nádobí, popřípadě zda je domácnost vybavena splachovacím záchodem?) Tato čestná prohlášení jsou zřejmě spolu s návštěvami úředníků v domácnostech hlavním kamenem úrazu v celé záležitosti.

Kdo je autorem formulářů čestných prohlášení? Pro odpověď jsme si společně se štábem Televizního klubu neslyšících ČT zašli na Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Ukázalo se, že autorem čestného prohlášení je MPSV, avšak formulář ve své původní podobě měl zřejmě sloužit k jinému účelu. Jak nám sdělil PaedDr. Petr Niedrle z odboru sociální politiky Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, tiskopis byl přílohou výkladu MPSV k zákonu o sociální potřebnosti. Okresní úřady ho nyní využívají i pro účely posuzování žádostí o příspěvky na kompenzační pomůcky.

Ve vyhlášce MPSV se však o sociální potřebnosti nic nepraví. Proč se tedy okresní úřady zabývají majetkovými poměry žadatelů? Doporučuje jim to snad MPSV?

Podle Dr. Neiderleho je zjištění celkových sociálních a majetkových poměrů nezbytné pouze pro zjišťování sociální potřebnosti občanů. U dávek pro zdravotně postižené se úřady zajímají o situaci žadatele pouze vzhledem k tomu, že některé z nich nejsou nárokové, jsou fakultativní. Mezi fakultativní dávky patří i jednorázový příspěvek na opatření kompenzačních pomůcek. To znamená, že správní orgán (zde okresní úřad) má možnost v rámci správního řízení vyžadovat různé důkazní prostředky pro ověření celkové situace žadatele. Úřad rozhoduje o výši pomoci (o výši dávky). V příloze vyhlášky 182, jež stanovuje, které pomůcky je možno financovat, je uveden buď finanční limit, nebo procentuální vyjádření. "Správní orgán musí najít hledisko, jak odlišit, komu dát více, a komu méně. Proto se zkoumá situace žadatele," dodává ještě dr. Niedrle.

V souvislosti s návštěvami sociálních referentek v bytech se Dr. Niedrle ohradil proti termínu "kontrola bytového vybavení a zařízení". Pracovníci údajně nechodí kontrolovat, ale jdou se přesvědčit, jak vypadá celková situace občana. Ministerstvo toto doporučuje u nových žadatelů o dávku.

Jak může taková "první" návštěva také vypadat nám popsali mladí neslyšící manželé z jedné městské části.

"Jsme neslyšící manželé. Při změně trvalého bydliště jsme se přihlašovali na sociálním odboru úřadu jedné městské části. Pracovnice nám po vyplnění formulářů a převzetí lékařských posudků řekla, že máme během září ještě přinést inkaso, nájem, elektřinu a plyn, potvrzení o důchodu a platu v zaměstnání. Její jednání bylo korektní.

19. září odpoledne můj manžel zametal schody před vchodem do bytu. Toho dne byl v neschopnosti. Vtom přišly pracovnice. Jedna z nich ukázala prstem na otevřené dveře našeho bytu, prošly okolo udiveného manžela.

Neobtěžovaly se pozdravit, představit, zeptat, jestli mohou vejít do bytu. Jen se "protlačily" kolem něho, prošly až do obývacího pokoje a až tam jen jedna z nich ukázala legitimaci. Samy se posadily na židli, aniž by požádaly o dovolení, rozhlížely se po pokoji. Taky sdělily, že chybí inkaso, nájem, prostě vše, co jsme měli dodatečně přinést a že s těmi všemi věcmi mám dojít hned druhý den na úřad.

Druhý den po této přepadovce jsem se vydala na úřad donést vše, jak bylo přikázáno. Tam se mi náhodou podařilo nahlédnout do zápisů - formuláře. Viděla jsem tam psáno o bytu, že je nově vybavený nábytkem ze světlé borovice. Dále se pracovnice ptala, jaké máme vzdělání, tj. konkrétně jaký obor máme. Jak tyto informace mohou rozhodovat o příspěvcích na baterie či kompenzační pomůcky? Jakou váhu má v těch případech taková informace?

Dále mi tvrdila, že předtím volala manželovi na mobil. Jako pracovnice takového úřadu by mohla vědět, že když v lékařských posudcích je psáno, že jsme oba neslyšící, tak nemůžeme poslouchat telefon, ale mohla nám poslat SMS. Tohle bychom určitě přečetli.

Už jen vyplňování majetkového přiznání mělo nádech inventury "našeho bohatství". Všechno vybavení nám v bytě zařídili rodiče nás obou! Dále po rozhovorech s ostatními neslyšícími z jiných měst vyšlo najevo, že takové praktiky se u nich nekonají, formulář majetkového přiznání zatím nikdy neviděli a takové "potupné návštěvy" k nim do bytů či domů nechodí. Jak je možné, že v našem městě jsou jiné postupy a navíc je ponižována důstojnost neslyšících? Myslela jsem, že ve stejných věcech je postup řízení také stejný! Je to ostuda a potvrzení o morální úrovni některých pracovníků! Podle jakých zákonů jsou povoleny návštěvy, majetková přiznání a odlišné postupy ve stejné záležitosti?(čtenářka Š. R.)

Na otázku, zda je vyplňování čestných prohlášení o majetku v souladu se zákony Dr. Niederle odpovídá:

"Je to častá připomínka ze strany zdravotně postižených občanů a my také usměrňujeme příslušné okresní úřady v tom smyslu, že zde nejde o šetření sociální potřeby. V komentářích (Poz. redakce: komentáře MPSV usměrňují postup jednotlivých okresních úřadů, které poskytují dávky z titulu zdravotního postižení, mají však pouze charakter doporučení.) jsme uvedli, aby pro účely rozhodování o těchto dávkách pro zdravotně postižené tyto formuláře nepoužívali. Ale je to na příslušném správním orgánu, jak šetření o situaci občana provede a čím si ho uskuteční. Zdůrazňuji, že oni jsou tím správním orgánem a postupují podle správního řádu. Správní řád pracovníkům okresních úřadů umožňuje, aby vyžadovali určité důkazní prostředky v rámci správního řízení."

A co odmítnutí návštěvy v bytě? Pokud občan návštěvu neumožní, jde podle Dr. Niederleho o nesplnění jedné z podmínek, kterou správní řád v tomto případě ukládá.

Co se týče předpokládaných změn, dr. Niederle uvedl, že se připravuje samostatný zákon, který bude tuto intervenci státu ve prospěch zdravotně postižených upravovat. Není však jasné, kdy zákon bude přijat.

Co si má tedy žadatel z těchto odpovědí vybrat? Na jedné straně MPSV úřadům nedoporučuje používat formuláře zkoumající majetkové poměry žadatelů, na straně druhé však nestanovuje, jak mají pracovníci okresních úřadů přesně postupovat. Musí se řídit zákonem o sociálním zabezpečení a vyhláškou 182 a jakožto správní orgány i správním řádem. To je ovšem přes 30 let starý zákon (č. 71/1967 Sb.)

Jaký je pohled právníka na celou situaci? Zeptali jsme se spolupracovníka GONGU JUDr. Emila Malacha, vedoucího naší právní poradny. Je potřeba měnit zákon, aby došlo k přesnějšímu určení pravidel hry? Nestačila by interní směrnice MPSV k této problematice? *"Správní řád je starý zákon poplatný ještě minulému režimu, a přestože byl již několikrát novelizován, jeho pojetí a některé pasáže již neodpovídají duchu této doby. Přesto se domnívám, že současné znění správního řádu nemá žádný podstatný vliv na činnost MPSV a okresních úřadů v této záležitosti.*

Jednotlivé referáty okresních úřadů řídí příslušná ministerstva. Referát sociálních věcí a zdravotnictví řídí MPSV. Je tedy v pravomoci tohoto ministerstva vydávat interní normativní směrnice týkající se rozsahu a způsobu zjišťování podkladů pro rozhodnutí okresních (obvodních) a v případě odvolání i krajských úřadů o přiznání či nepřiznání příspěvku na KP. Směrnici o tom, jak mají okresní úřady postupovat, by MPSV mělo vydat, aby byl dodržen jednotný postup v celé republice."

Není v souvislosti s příspěvkem na kompenzační pomůcky povinnost vyplňovat čestné prohlášení vypovídající o majetkových poměrech v rozporu se zákonem na ochranu osobních údajů?

Dr. Niederle z MPSV se domnívá, že nikoliv: *"Nejde o osobní údaje v pravém slova smyslu. Zde se vyžadují údaje o celkové sociální a majetkové situaci. Občan žádá o dávku a je tedy v jeho zájmu, aby potřebné údaje uvedl. Ale souhlasím, že není potřeba uvádět je v takovém rozsahu jako při zjišťování sociální potřeby."*

Zcela jiného názoru je JUDr. Josef Nejedlý z Úřadu pro ochranu osobních údajů. Pro posouzení situace mu byl předložen mimo jiné i formulář Čestného prohlášení, který používá pro doplnění údajů o příjmech a majetkových poměrech Úřad městské části Prahy 4. Obsahuje kolonky dotazující se například na vlastnictví rodinného domu, garáže, dílny,

továrny, chaty, pole, lesů, rybníků, auta, cenných obrazů (jejich počet), šperků (popis), orientálních kobereců (počet a rozměry), vybavení domácnosti myčkou nádobí, videem. Dále je zde údaj o finančních prostředcích v hotovosti, cenných papírech, vkladech, účtu u peněžního ústavu (i s adresou ústavu), zkoumá se majetek dětí a prarodičů a další údaje.

"Čestné prohlášení bych nazval dotazníkem. Obsahuje řadu údajů a z hlediska zákona na ochranu osobních údajů je podle mého soudu v zásadním nesouladu s paragrafem 5/odst. 1 písmene D. Uvádí se v něm, že správce má povinnost shromažďovat osobní údaje odpovídající stanovenému účelu v rozsahu nezbytném k naplnění stanoveného účelu. Tyto údaje v čestném prohlášení jsou v totálně nadměrném rozsahu, v totálním nepoměru. Dále čestné prohlášení vůbec neodpovídá ustanovení paragrafu 33 vyhlášky 182. Toto ustanovení nevyžaduje pro rozhodnutí o poskytnutí příspěvku zdravotně postiženého žadatele to, aby kompetentní úřad posuzoval tuto záležitost také z pohledu příjmů a majetkových poměrů té žádající osoby. Přitom čestné prohlášení je o příjmech a majetkových poměrech. Podle mne úřady porušují vyhlášku 182 i ústavní zásady (například Listinu základních práv a svobod)."

JUDr. Nejedlý upozornil na to, že pokud by byl úřadu dán konkrétní podnět z řad občanů, kteří mají pocit, nebo jsou si vědomi toho, že by ze strany správců a zpracovatelů došlo k porušení jejich práva na ochranu osobních údajů (úniku informací, nedostatečného zabezpečení údajů apod.), mají právo se u Úřadu pro ochranu osobních údajů domáhat nápravy. Na závěr našeho povídání JUDr. Nejedlý ještě dodal: *"To, co jsme od vás zjistili, je velmi závažné upozornění na chování některých úřadů v oblasti státní zprávy a je to velmi alarmující. Úřad již podnět má a bude se jím zabývat."*

S JUDr. Nejedlým by jistě souhlasili také mnozí naši čtenáři. I jim připadá, že údaje jsou zjišťovány v nadměrném rozsahu.

"Žádala jsem o příspěvek na fax. Odnesla jsem na obvodní úřad vyžádané doklady. Bylo jich zbytečně moc: výměr důchodu, inkaso, nájem, občanka, evidenční list, daňový doklad, zpráva od foniatra, audiogram, doklad o sluchové vadě v procentech, čestné prohlášení o majetku, žádost o příspěvek na fax, dohodu a pokladní doklad (pozn. redakce: o zakoupení pomůcky). Dále se úřednice ptala na podmínky v domácnosti a zapisovala si vše do protokolu."(čtenářka J. B.)

Je pravdou, že některé úřady vyplnění tohoto formuláře nevyžadují a jiné ho používají údajně jen jako doplněk. Proč ho tedy vyžadují, když ho nepotřebují k rozhodování? Jednotný postup přitom není zajištěn ani v rámci jednoho města. Přesvědčili jsme se o tom během návštěvy několika pražských městských částí a také Magistrátu hlavního města Prahy.

Vedoucí humanitárního odboru Obvodního úřadu Městské části Prahy 4 Mgr. Věra Rožková popsala, co požadují po klientech žádajících o příspěvek na KP jejich pracovníci. V první řadě musí mít klient doporučení lékaře. Dále většinou následuje šetření v rodině, které má podle jejích slov sloužit především ke zlepšení kontaktu mezi sociální pracovníci a klientem. Dále též k tomu, aby klient ukázal, zda pomůcku umí používat. Úřad se zajímá také o majetkové a finanční poměry a ke zjišťování majetkových poměrů slouží typizované čestné prohlášení. K majetkovým poměrům se přihlíží proto, že dávka je nenároková. Zjišťování těchto údajů (zmíněn byl výpis z účtu, vklady na vkladních knížkách, zda má žadatel starobní či invalidní důchod či další jiný příjem) je podle názoru Mgr. Rožkové na místě: *"Abychom mohli odlišit, který klient má skutečnou nouzi, tomu dáme maximum, od klienta, který má možnost si v rámci rodiny na dávku přispět."*

Mírnější pohled na potřebu detailní orientace v majetkových a finančních poměrech klienta zřejmě převládá u vedoucího oddělení sociální péče Mariána Kálny z Úřadu městské části Prahy 3:

"Vycházíme ze známých předpisů, které pro tuto sociální dávku platí. Pro nás je rozhodující vyjádření odborného lékaře. V žádosti o dávku je závazek žadatele, že kompenzační pomůcku bude mít v držení minimálně 5 let a další podmínkou je podepsání tzv. čestného prohlášení o majetkových a sociálních poměrech."

Marián Kálny přiznává, že se mu formulář příliš nelíbí. *"Je to zasahování do soukromí lidí a není to podstatné pro to, jestli člověk dávku dostane, či ne. Podstatné je to, jak je sluchově postižen."* Hlavní problém vidí pan Kálny v legislativě, v tom, že některé pomůcky by měly být vráceny do číselníku VZP, měly by být nárokové. Takto ukládá úřadům zákon provádět také sociální šetření v bytech u prvních žadatelů (návštěvy). Je však přesvědčen, že jejich pracovníci postupují v tomto ohledu velmi ohleduplně.

Úřad městské části Prahy 6 má pro žadatele o tento příspěvek připraven formulář žádosti, který kromě identifikačních údajů (jméno, příjmení atd.) obsahuje volné místo pro zdůvodnění žádosti (proč o příspěvek žádám), pro vyjádření odborného lékaře a závazek, že pomůcku bude mít klient v držení nejméně 5 let. K žádosti se přikládá potvrzení o příjmu nebo důchodu a doklad o předběžné ceně KP. Žádné předběžné návštěvy v bytech a dotazy na majetkové poměry žadatelů. Jak uvedla vedoucí tohoto sociálního odboru Jitka Vaňková, nemá podle ní úřad vůbec právo vyžadovat po občanovi v této souvislosti předložení výpisu z účtu. *"Myslím, že to k této žádosti nepatří,"* dodala ještě Jitka Vaňková.

Na Magistrátu hlavního města Prahy nás přijal tiskový mluvčí Mgr. Martin Kupka. Předložili jsme mu kopie nevyplněných formulářů čestných prohlášení z několika pražských městských částí a po nahlédnutí do jejich

obsahu přiznal, že by mělo dojít ke sjednocení postupu. **Jednotného postupu se dožadují také žadatelé:**

"Moje osobní zkušenost coby držitelky průkazu ZTP, je negativní. Pracovníci našeho OÚ postupují tím způsobem, jako kdyby měli dávat příspěvek na kompenzační pomůcku ze svého. Nemohou se přenést přes fakt, že uvádím rodinný domek, který jsme postavili s manželem za cenu odříkání při péči o dvě děti a s půjčkou od banky. Nechtěli jsme totiž čekat na město, které tehdy slíbilo byt až za 10 let. Naše příjmy jsou pod celostátním průměrem se započtením všech obecných příspěvků obou rodičů. Nemohu se ubránit dojmu, že jedině náš okresní úřad má zvláštní metr pro žadatele."(čtenářka Z. K.)

Jak vyplývá ze čtenářských dopisů, ani o schopnosti soc. pracovníků posoudit vhodnost pomůcky pro sluchově postiženého není většina z nich zcela přesvědčena:

"Zaráží mne, že někteří úředníci se chovají vůči sluchově postiženým jako nějací všeznalci, že prý sluchově postižení ani tu pomůcku moc nevyužijí, nebo že budou mít s jejím užíváním problémy. Sluchově postižení přece sami vědí, jakou pomůcku konkrétně potřebují.(čtenář K. P.)

Jak je patrné z popsaných skutečností, představa pracovníků Ministerstva práce a sociálních věcí ČR o tom, že není třeba vydávat žádnou interní směrnici sjednocující postup úředníků ve věci rozhodování o poskytnutí příspěvků na KP, neboť se lze spolehnout na sociální cítění pracovníků OÚ, v praxi poněkud selhává. MPSV doporučilo okresním úřadům nepoužívat formuláře čestných prohlášení pro rozhodování o přidělení dávek pro zdravotně postižené. Avšak používány jsou! Doporučení zřejmě nestačí!

Někde systém funguje, i když jeho pravidla jsou poněkud mlhavá, ale mnohde z mlhy vystupuje pouze nepochopení celé problematiky, jež vede v konečném důsledku k ponižování lidí, kteří vzhledem k svému handicapu mají zvýšené životní náklady, přičemž rozhodně nepatří mezi majetné občany. Naopak, mezi zdravotně postiženými panuje nejvyšší nezaměstnanost. Proč tedy pracovníci MPSV tolerují tato detailní pátrání po jejich majetku?

V říjnu loňského roku proběhla schůzka organizace ASNEP s Mgr. Danou Hacaperkovou a Mgr. Danielou Gabrhelovou z odboru pro sociální politiku MPSV. Zástupci organizací sluchově postižených seznámili obě pracovnice s poměry na úřadech, s formuláři o majetku používanými v těchto souvislostech a navrhli řešení současné situace (vydáním interní směrnice). Pracovníci ministerstva tedy nemohou tvrdit, že nemají patřičné údaje. Na schůzce sice nedošlo k dohodě o vydání směrnice (*písemný zápis ze schůze je v kanceláři ASNEP k dispozici veřejnosti*), ale

Mgr. Hacaperková přislíbila, že bude ministerstvem uspořádáno školení pracovníků okresních a městských úřadů ve věci poskytování příspěvků na KP. Do konce ledna toto školení neproběhlo!

Nemyslíme si, že by současná situace neměla řešení. Jen by se pracovníci ministerstva měli přestat vymlouvat na nově připravovaný zákon, který spatří světlo tohoto světa za dobu značně neurčitou, a měli by upřesnit pravidla hry. Jsme totiž přesvědčeni o tom, že nikdo z pracovníků sociálních referátů okresních a městských úřadů nemá zájem naše sluchově postižené spoluobčany poškozovat. Současný systém však tomu velmi napomáhá.

Na závěr bychom rádi poděkovali za dopisy, které posloužily jako důležité podklady pro tento článek i pro reportáž Televizního klubu neslyšících o kompenzačních pomůckách. Jak jsme slíbili, jména autorů dopisů nebyla nikde zveřejněna (čtenáři se obávali, že by je to mohlo poškodit při dalším jednání s úřady). Ukázky nevyplněných čestných prohlášení zaslané do redakce byly předány k posouzení Úřadu pro ochranu osobních údajů, Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR a Magistrátu hlavního města Prahy.

ing. Lucie Křestánová, , RNDr. Josef Brožík